KANDIDAT

3930

PRØVE

JUR114 1 Avtalerett

Emnekode	JUR114
Vurderingsform	Skriftlig eksamen
Starttid	11.12.2025 08:00
Sluttid	11.12.2025 12:00
Sensurfrist	08.01.2026 22:59
PDF opprettet	07.01.2026 12:29

Skoleeksamen

Oppgave	Tittel	Oppgavetype
☑	Generell informasjon	Skjema
1	Oppgave	Langsvar
2	Oppgave 2	Langsvar

☑ Generell informasjon

Merknader: Fritekst etter henvisninger i Lovdata i eksamensmodus er **IKKE** tillatt på eksamen

Tillatte hjelpemidler: Lovdata.no i eksamensmodus

Kan besvarelsen brukes til undervisningsformål?

- (•) Nei
- ( ) Ja

Knytte håndtegninger til denne oppgaven?
Bruk følgende kode:

2 8 0 4 0 2 1

1 Oppgave

Eksamensoppgave – Jur114 Avtalerett – Høsten 2025

Oppgave 1 – Storvik Arkivverk

Peder Ås har arbeidet ved Storvik Arkivverk siden han ble ansatt som antikvar i 1980. Han gikk av med pensjon i 2018 da han fylte 62 år. Mens han var ansatt, utførte Peder flere forfatteroppdrag for Arkivverket innen rettshistorie. I 2015 begynte han å skrive om trolldomsprosessene i Storvik på 1600-tallet, et arbeid som ikke var ferdigstilt da han pensjonerte seg. I november 2018 inngikk han derfor en skriftlig avtale med Arkivverket om å ferdigstille boken mot et honorar tilsvarende fem månedslønner. Boken ble utgitt i juni 2019 under tittelen «Trolldomsprosessene i Storvik» som en del av Arkivverkets såkalte «skriftserie». Skriftserien bestod av fagbøker basert på forskning på arkivmateriale.

«Trolldomsprosessene i Storvik» fikk gode tilbakemeldinger, og flere interessenter oppfordret Peder til å skrive om trolldomsprosessene i *Lillevik* også.

Under lanseringsfesten for boken 15. juni 2019, spurte Peder daværende avdelingsdirektør Lars Holm om Arkivverket kunne tenke seg å utgi en ny bok i skriftserien. Temaet denne gangen ville være om trolldomsprosessene i *Lillevik*. Videre spurte Peder om Arkivverket kunne betale ham pensjonistlønn for å arbeide med boken. Lars sa at Arkivverket stod foran budsjettkutt, og ville derfor ikke kunne lønne ham for arbeidet. Idet Peder skuffet reiste seg fra bordet for å hente seg mer tapas, sa Lars: «Hvis du nå skriver boken, kan vi ta trykkekostnaden med den».

Peder gikk med liv og lyst i gang med å søke prosjektmidler for å få lønn mens skrivearbeidet pågikk. I juli 2019 søkte han om støtte fra Stiftelsen «Fritt Spor». I stipendsøknaden oppgav han at han hadde en avtale om utgivelse, og at Lars Holm var forlagskontakt. Daværende medlem av stipendkomiteen i Fritt Spor, Anne Hoff, kontaktet Lars som forlagskontakt i september 2019 og noterte i sitt saksbehandlingssystem: «Kontaktperson Holm i Arkivverket bekrefter at denne boka sannsynligvis gis ut i Arkivverkets skriftserie. Han har full tiltro til kvaliteten, da de har gitt ut bøkene hans tidligere.» Peder fikk innvilget prosjektstipend fra Fritt Spor i juli 2020 til ett halvt års arbeid.

Den 14. desember 2023 skrev Peder følgende e-post til Lars:

«Hei, Lars

Jeg jobber jevnt og trutt med «Trolldomsprosessene i Lillevik», selv om jeg bare fikk ½ års stipend fra Fritt Spor i 2020. Nå ser jeg slutten ved utgangen av 2024, så for sikkerhets skyld gir jeg beskjed i god tid slik at du kan begynne å budsjettere med en utgivelse, slik du understreket at var viktig.»

Lars svarte på Peders e-post den 21. februar 2024:

«Hei, Peder

Beklager sent svar, men jeg er for tiden sykemeldt. Jeg har derfor måttet legge frem din sak for de høyere makter, og det har tatt tid. Derfra er tilbakemeldingen nå at ‘Arkivverket i hovedsak ikke lenger utgir bøker, men heller jobber med formidling digitalt. Vi vil ikke kunne imøtekomme Ås’ ønske om en trykt bok i Arkivverkets skriftserie’. Denne tilbakemeldingen har jeg fått fra nåværende avdelingsdirektør i Arkivverket, Hilde Hansen. Hun ber deg om å kontakte henne hvis du ønsker å diskutere saken videre.»

Peder reagerte umiddelbart på dette. I en e-post dagen etter svarte han Lars: «Jeg følger ikke i detalj med på hva som skjer med Arkivverkets organisasjonsstruktur. Men da jeg foreslo å skrive oppfølgerboken, var du helt klar på at hvis jeg skrev den nye boken uten lønn fra Arkivverket, skulle dere trykke den. Jeg søkte Fritt Spor og fikk 6 måneders stipend, men siden ingenting. Jeg har imidlertid forsket kontinuerlig og vært tilbakevendende på besøk i Storvik Arkivverk betalt av egne penger. Jeg har ikke hørt noe som skulle tilsi at opplegget ble forpurret.»

Denne henvendelsen ble besvart av Arkivverket ved avdelingsdirektør Hilde Hansen, som skrev: «Lars har orientert meg om din e-post. De antydninger som Lars ga deg for 4-5 år siden var basert på andre forutsetninger. Vi ønsker å nå bredt ut med arkivene våre, og den beste måten er å nå ut digitalt. Da Lars var avdelingsleder og dere hadde dialog om bokutgivelse, var dette basert på forutsetningene da. Lars er ikke lenger leder, og Arkivverkets skriftserie har ikke vært i aktivitet siden 2020.»

Etter dette var det noe ytterligere kommunikasjon mellom partene, uten at de kom til enighet om utgivelse av boken, eller annen form for publisering.
Peder Ås hevdet at det var inngått en bindende avtale om bokutgivelse. Storvik Arkivverk bestred at avtale var inngått.

Spørsmål 1:
Er det inngått en bindende avtale om utgivelse av «Trolldomsprosessene i Lillevik»?

Skriv ditt svar her...

Spørsmål 1.

Den overordnede problemstillingen er om det er inngått en bindende avtale om utgivelse av "Trolldomsprosessene i Lillevik"?

Partene i tvisten er Peder Ås (Peder) og Storvik Arkivverk (Arkivet). Peder anfører det er inngått bindende avtale og Arkivet anfører det ikke foreligger bindende avtale.

Det rettslige utgangspunktet er formfrihetsprinsippet som følger av Kong Christian Den Femtis Norske Lov 15. april 1687 (NL) 5-1-1. Prinsippet fastsetter av partene selv kan velge hvordan de vil inngå en bindende avtale. Formfrihetsprinsippet åpner dermed opp for flere ulike modeller for å inngå en avtale. En av disse blir illustrert i lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer (avtaleloven/avtl.) kapittel 1. Modellen innebærer at det foreligger tydelige viljeserklæringer i form av et tilbud og en samsvarende rettidig aksept. Dersom det ikke foreligger slike tydelige viljeserklæringer må en se til ulovfestet rett. Et slikt eksempel

kommer til uttrykk i HR-2011-581-A avsnitt 47 (Optimogård-dommen). Modellen her beror på om den ene part har gitt den annen en berettiget forventning om at avtale er inngått.

Tvisten som skal vurderes gir ikke uttrykk for noen tydelige viljeserklæringer. Modellen en da benytter er om det foreligger en berettiget forventning hos en av partene.

Den underordnede problemstillingen er om Peder har fått en berettiget forventning om avtale.

Det første som er sentralt å se på er ordlyden. I denne tvisten foreligger det ikke et skriftlig dokument, men en samtale i en uformell setting mellom Peder og Lars Holm (Lars) daværende avdelingsleder for Arkivet. I denne samtalen er det Lars respons på Peders forslag som er av betydning. Han svarer at de *kan* ta trykkostnadene. Isolert sett er *kan* en vag formulering som ikke tilsier forpliktelse, men mer som et forslag basert på en alminnelig språklig forståelse. Derimot sett i kontekst av hele setningen vil det kunne gi uttrykk for at dersom Peder skriver en slik bok, vil de ta denne kostnaden, basert på ytelse mot ytelse prinsippet. Ordlyden taler dermed for at Peder kan ha fått en berettiget forventning

Det neste momentet en skal vurdere er formålet ved en slik potensiell avtale. Formålet ved en slik avtale skulle være at Peder skrev en bok for Arkivet, ettersom han tidligere hadde fått god respons på en annen bok. Den skulle så kunne bli en del av arkivets skriftserie i likhet med den boken han tidligere hadde skrevet for dem. Det blir ikke beskrevet hvilken betydningen denne skriftserien har for Arkivet. Dersom en legger til grunn at den var en viktig del for Arkivet og det var en generell oppfatning, vil det kunne bidra til å gi Peder en berettiget forventning om at en slik avtale er inngått.

Det tredje momentet er om det foreligger enighet om vesentlige punktert, jf. Optimogård-dommen avsnitt 47. Dette momentet veier tyngst da det i høyesterett har blitt presisert at en part ikke kan ha hatt en berettiget forventning om slik enighet ikke foreligger, jf. HR-2017-971-A (Presentwater-dommen) avsnitt 45. I samtalen blir det ikke fastsatt når Peder skal være ferdig med denne boken. Dette vil være av vesentlig betydning da Arkivet opplevde budsjettkutt. Det blir heller ikke verbalt bekreftet av Peder at han er enig i forslaget til Lars om en annen ytelse mot boken. Dette er et vesentlig punkt, da forslaget Lars fremmer muligens ikke vil være tilstrekkelig tilsvarende for Peder angående hans egen ytelse. De er dermed ikke enige om enkelte vesentlige punkter som frist og gjensidig ytelse. Det taler dermed imot at Peder hadde en berettiget forventning om en slik avtale.

Det fjerde momentet er passivitet, jf. Presentwater-dommen avsnitt 36. Som en hovedregel i avtaleinngåelse skal ikke passivitet kunne binde parten. Derimot er det slik at en passivitet i praksis kan binde, ved at den har gitt medkontrahenten en berettiget forventning, basert på tidligere praksis mellom dem, jf. Rt. 2001 s. 1288 (Gate Gourmet-dommen) s. 1300 avsnitt 2. Etter samtalen mellom partene på festen, foregår det ingen kommunikasjon direkte mellom dem. Det at Peder ikke etterspør om avtalen er i stand eller kommuniserer jevnt med Lars, kan underbygge tanken om at han oppfattet denne samtalen som en endelig avtale. Det at Lars ikke har noen ytterligere kontakt med Peder kan tolkes begge veier. På den ene siden kan det indikere at han ikke anså at det forelå en avtale, men på den annen side kan det oppfattes som en aksept av avtalen slik Peder har oppfattet det. Denne oppfatningen blir deretter støttet av Lars svar til Fritt Spor angående avtalen. Lars sin passivitet bidro dermed til å gi Peder en berettiget forventning.

Det femte momentet er etterfølgende atferd. Etter denne samtalen på festen begynner Peder umiddelbart på skrivearbeidet og søknader om økonomisk støtte under skriveprosessen. Han søker dermed støtte av Fritt Spor, noe som blir innvilget etter en vag bekreftelse fra Lars. Bekreftelsen Lars gir er vag da

han kun uttrykker at det er sannsynlig at boka gis ut i denne skriftserien. Det at han ikke konkret bekrefter at tilfellet er slik tolkes som at en fullstendig avtale ikke er utformet mellom partene. Det at han derimot bekrefter arbeidet og at en legger til grunn at Peder ikke kan se denne bekreftelsen taler for at han har fått en berettiget forventning.

Det siste momentet er om Peder var i aktsom god tro, jf. Optimogård-dommen avsnitt 71. For at Peder skulle kunne ha hatt en berettiget forventning, må han ikke ha visst eller burde visst at Arkivet ikke mente det var inngått avtale. Verken Lars eller Arkivet generelt har foretatt seg noen handlinger som burde gitt Peder en indikasjon på at avtale ikke var inngått. Lars bekreftet ovenfor Fritt Spor at Peder skulle skrive en slik bok. De vage formuleringene som ble benyttet er det tidligere lagt til grunn han ikke visste om. Det kan derfor ansees at Peder var i aktsom god tro og dermed har mulighet til å ha en berettiget forventning.

Det er sentralt å se alle momentene i sammenheng for å kunne konkludere med om det foreligger en berettiget forventning, da enkelte momenter veier tyngre enn andre. De mest sentrale momentene er de som forelå på avtaletidspunktet. Dermed vil ordlyden, formålet og enighet om vesentlige punkter veie tyngst i vurderingen. Derimot er det presisert i høyesterett at det skal betraktelig mye til at en part kan ha en berettiget forventning dersom det ikke foreligger enighet om vesentlige punkter, jf. Presentwater-dommen avsnitt 45. Dermed vil det veie tyngst i vurderingen.

Konklusjonen på den underordnede problemstillingen blir dermed at Peder ikke har fått en berettiget forventning om en avtale.

Konklusjonen på den overordnede problemstillingen blir dermed at det ikke er inngått en bindende avtale om utgivelse av "Trolldomsprosessene i Lillevik"?

Ord: 1106

Knytte håndtegninger til denne oppgaven?
Bruk følgende kode:

2 7 6 0 9 7 8

2 Oppgave 2

Eksamensoppgave – Jur114 Avtalerett – Høsten 2025

Oppgave 2 – Det Lille Galleri

Peder Ås var eneeier av kunstgalleriet «Det Lille Galleri» i Lillevik. Galleriet hadde stor suksess, og var hyppig besøkt. Peder var opptatt av å stadig videreutvikle galleriet for å tiltrekke seg flere besøkende.

Marte Kirkerud var en fremgangsrik investor med base i Lillevik. Hun var også en ivrig kunstsamler. En dag sent i november var Marte på juleåpningen til Det Lille Galleri, og hilste på Peder. De to kom i snakk om begges favoritt-tema: kunst. De neste ukene fortsatte samtalene, og de begynte å diskutere mulighetene for samarbeid. Peder ble etter hvert svært betatt av Marte, men han turte ikke å «ta det neste steget» og spørre henne ut.

Noen uker etter jul fikk Marte nyss om at en privat samler skulle auksjonere bort det berømte maleriet «Brudeferd i Rogaland» av kunstnerne Libermann og Rude. Auksjonen skulle finne sted neste dag. Hun skyndte seg bort til Det Lille Galleri hvor hun møtte Peder.

Marte fortalte oppglødd om muligheten for å sikre seg maleriet. Hun sa at de måtte skynde seg å inngå en avtale om å kjøpe maleriet sammen. Peder kunne stille ut maleriet i galleriet sitt, og deretter kunne de leie ut maleriet til ulike museer rundt i landet. Marte sa at dersom de handlet raskt, kunne hun rekke kveldens siste fly inn til Storvik, møte opp på auksjonen dagen etter, og by på maleriet.

Marte var noe usikker på hvor høyt maleriet ville gå, men anslo at det antakelig ville gå for rundt 15 millioner kroner. For å være på den sikre siden, mente hun at de burde ha 20 millioner kroner tilgjengelig i nettbanken hennes.

Peder på sin side var usikker på om investering var verdt det. Han visste at det var svært sjeldent malerier av Libermann og Rude ble solgt, og at maleriet helt klart ville tiltrekke seg mange besøkende. Ett beløp på mellom 15 og 20 millioner kroner var imidlertid mye penger. Samtidig var han vilt forelsket i Marte og ville gjøre alt for henne. Peder tenkte seg om og uttalte: «Vi gjør det». Marte pustet lettet ut. Hun visste at Peder var forelsket i henne, og at hun måtte handle raskt hvis hun skulle utnytte forholdene som lå til rette.

Ettersom de hadde dårlig tid, skrev Marte og Peder opp en enkel avtale på et tomt lerret som Peder hadde liggende i galleriet. De var enige om å formalisere avtalen nærmere ved en senere anledning. Avtalen lød som følger:

«Avtale om kjøp av maleri

Vi, Marte Kirkerud og Peder Ås, har i dag inngått en avtale om kjøp av maleriet «Brudeferd i Rogaland». Dersom vi sikrer oss maleriet i etterkant av auksjonen, skal vi samarbeide om å leie det ut.»

Lillevik, 24. januar

Partene signerte deretter lerretet. De ble enige om at Peder skulle overføre 12 millioner kroner til Martes konto, noe Peder gjorde umiddelbart. Marte skulle på sin side tilbakebetale Peder ved en senere anledning, da hennes egne forretninger ikke hadde gått så bra i det siste. Hun skulle i første omgang bidra med det resterende beløpet maleriet ville gå for. Marte rakk akkurat det siste flyet til Storvik.

Auksjonen dagen etter viste seg å bli intens med mange budgivere. Martes konkurranseinstinkt slo til, og hun sikret seg maleriet for 18 millioner kroner. Rett etter auksjonen ble Marte stående og prate med alle fra kunstbransjen som hadde deltatt. Hun inngikk flere muntlige avtaler om utstilling av maleriet på de mest kjente museene og galleriene i landet. Av den grunn ble hun også igjen i Storvik i noen dager for å formalisere avtalene.

Storvik kunstmuseum ønsket å stille ut bildet så fort som mulig. Marte organiserte transport av bildet og installasjon på museet dagen etter auksjonen. Videre fortsatte hun å inngå skriftlige avtaler om utleie av maleriet til de største museene og kunstgalleriene i landet. Hun arbeidet dag og natt for å få avtalene i havn. Etter noen dager hadde Marte inngått utleieavtaler som gjorde at maleriet var utleid fem år frem i tid, med forventede inntekter på rundt 30 millioner kroner i denne perioden. Marte hadde det så travelt at hun ikke hadde tid til å svare Peder, verken på SMS eller telefon, om hvordan auksjonen hadde gått.

Marte returnerte derfor ikke til Lillevik før en uke senere, strålende fornøyd med de lukrative avtalene hun hadde inngått på henne og Peders vegne. Peder følte seg knust, forlatt og bedratt; han hadde ikke hørt noe fra Marte hele uken og trodde hun hadde stukket av med alle pengene hans.

Marte fortalte Peder alt som hadde skjedd. Peder ble rasende. Han hevdet for det første at avtalen ikke ga Marte rett til å leie ut maleriet umiddelbart; forutsetningen var jo at maleriet skulle stilles ut i Det Lille Galleri først. For det andre mente han at avtalen uansett måtte settes til side som ugyldig, da den var totalt urimelig overfor ham. Marte var uenig med Peder i alle hans påstander. Hun sa at dette bare var «business», og at hun måtte smi mens jernet var varmt for å få mest mulig ut av «dealen».

Spørsmål 1:
Gir avtalen mellom Marte og Peder om kjøp av «Brudeferd i Rogaland» Marte rett til å leie ut maleriet umiddelbart etter at det er kjøpt på auksjonen?

Forutsett at Marte hadde rett til å leie ut maleriet umiddelbart etter at det var kjøpt på auksjonen:

Spørsmål 2:
Kan avtalen mellom Marte og Peder settes til side som ugyldig etter avtaleloven § 36? (Hvilke rettsvirkninger eventuell ugyldighet kan ha, skal ikke drøftes)

Skriv svaret ditt her. Endringer blir lagret automatisk.

Spørsmål 1:

Den overordnede problemstillingen er om avtalen mellom Marte og Peder om kjøp av «Brudeferd i Rogaland» gir Marte rett til å leie ut maleriet umiddelbart etter at det er kjøpt på auksjonen?

Partene i tvisten er Marte Kirkerud (Marte) og Peder Ås (Peder).

Rettsgrunnlaget er avtaletolkning som fremkommer av ulovfestet rett presisert av Høyesterett.

Utgangspunktet i avtaletolkning er at det skal foretas en subjektiv tolkning dersom det foreligger en felles forståelse angående avtalen. Dersom dette ikke foreligger skal en benytte det objektive tolkningsprinsippet, jf. Rt. 2010 s. 961 (Skanska-dommen).

I denne tvisten foreligger det ikke en felles forståelse da Marte anfører hun hadde rett, mens Peder anfører hun ikke hadde det.

Det første momentet som er vesentlig å se på da er ordlyden i avtalen, jf. Skanska-dommen avsnitt 44. Ordlyden i avtalen er relativt presis når det kommer til denne retten Marte hevder å ha. I avtalen fremkommer det tydelig at dersom de ønsker å leie det ut skal *vi samarbeide*. *Vi* isolert sett taler for mer enn en person, men spesifiserer ikke hvem. Derimot har partene selv i avtalen spesifisert at *vi* betyr Marte og Peder. Dermed taler ordlyden i avtalen imot at Marte har en slik rett da hun på egenhånd inngikk slike avtaler.

Det er derimot ikke kun ordlyden i avtalen som skal tas i betraktning, selv om den er presis. Den skal sees i lys av andre momenter som formål og andre reelle hensyn, jf. Skanska-dommen avsnitt 44.

Formålet med denne avtalen var at partene sammen skulle sikre seg maleriet, og ble bekreftet av Marte at det først skulle utstilles på Peders galleri og deretter leie det ut. Det direkte formålet ved avtalen var at Marte skulle kunne kjøpe dette maleriet på begges vegne og med det sikre trygghet for Peder da han skulle bidra økonomisk til kjøpet. Formålet til avtalen underbygger dermed oppfatningen fra ordlyden om at maleriet tilhører begge. Formålet taler dermed imot at Marte hadde rett til å inngå leieavtaler med andre da formålet var å stille det ut i Peders galleri først.

Avtalens karakter er også et moment av betydning. Det er i avtalen bekreftet hvem som inngår avtale, hvilket maleri, at maleriet skal tilhøre dem begge og skal kunne leies ut ved at de samarbeider. Det mangler derimot en bekreftelse på pris, når det skal kunne leies ut og formålet bak avtalen er itillegg ikke fastsatt. Derimot er det fastsatt at en slik utleie skal skje i samarbeid mellom partene. Avtalens karakter, på tross av sine mangler, indikerer ikke at Marte hadde en slik rett.

Et annet moment er vederlagets størrelse. Begge parter går inn med flere milloner i denne avtalen. Derimot bidrar Peder mest økonomisk da han betaler 12 milloner av de 18 millionene maleriet kostet. Derimot er årsaken for dette at Marte sliter økonomisk, men har planer om å tilbakebetale han ved senere anledninger. Derimot er det Peder som eier to tredjedeler av dette maleriet som indikerer at han yter størst vederlag. Derimot er det på grunn av disse avtalene Marte har inngått en forventet inntekt på 30 milloner i løpet av de neste 5 årene. Dette er store summer for Marte da hun muligens ikke ville tjent godt på at Peder hadde det i sitt galleri som medeier. Vederlagets størrelse er dermed uklart i hvilken retning trekker. Peder gåt inn med store summer, men Marte skaffet potensielt store summer på disse avtalene for dem begge.

Det siste momentet en ser på er reelle hensyn, jf. Skanska-dommen avsnitt 44. Her blir det sentralt å se på hva som anses rimelig for begge parter. For Peder som inngikk en slik avtale med en oppfatning fra Marte om at maleriet først skal utstilles i hans galleri og deretter kunne leies ut, vil det være rimelig å la han få det stilt ut først. Dette underbygges av at det er han som har bidratt mest økonomisk med to tredjedeler av kostnadene for maleriet. For Marte som ikke har egne forretninger som gikk særlig bra vil det være rimelig å kunne leie ut dette maleriet og dermed økonomisk tjene på anskaffelsen av maleriet.

Det er sentralt å se alle momentene i sammenheng for å kunne avgjøre om Marte hadde en slik rett. Årsaken er at noen momenter taler for og andre imot, og de samtidig har ulik tyngde i vurderingen. Ordlyden, formål og avtalens

karakter taler alle imot at Marte hadde en slik rett. Ordlyden her veier tungt da det konkret står at de (Marte og Peder) skal samarbeide om utleie av maleriet og åpner dermed minimalt for misforståelse. Momentet om vederlagets størrelse er uklart da Peder har bidratt mest økonomisk, men Marte på den annen side har inngått avtaler som potensielt vil gi store summer som dekker hans bidrag til kjøpet. Dette er derimot over 5 år og er ikke en sikkerhet en kan legge stor vekt på. Momentene taler dermed samlet for at Marte gikk ut av sin rett gitt av avtalen.

Konklusjonen på den overordnede problemstillingen blir dermed at avtalen mellom Marte og Peder om kjøp av «Brudeferd i Rogaland» ikke gir Marte rett til å leie ut maleriet umiddelbart etter at det er kjøpt på auksjonen?

Spørsmål 2:

Den overordnede problemstillingen er om avtalen mellom Marte og Peder kan settes til side som ugyldig etter avtaleloven § 36.

Partene i tvisten er fremdeles Marte og Peder

Det rettslige utgangspunktet er prinsippet om at avtaler skal holdes, jf. NL 5-1-2.

Rettsgrunnlaget er avtl. § 36. Denne paragrafen blir et unntak av det generelle utgangspunktet, da den åpner opp for at avtaler kan settes helt eller delvis til side. I paragrafens første ledd blir det gjort rede for to alternative vilkår "god forretningsskikk" og "urimelig" der et av dem må være oppfylt for at det skal kunne settes til side. I paragrafens andre ledd blir det gjort rede for fem momenter som skal drøftes i en slik vurdering; Avtalens innhold, partenes stilling, forhold ved avtalens inngåelse, senere inntråte forhold og omstendighetene for øvrig.

Det første som er vesentlig å se på er hvilket av vilkårene som skal benyttes. Vilkåret om "god forretningsskikk" har gjennom langvarig rettspraksis blitt besluttet at kan omfattes av urimelighetsvilkåret, da dårlig forretningsskikk vil kunne anses som urimelig, jf. Rt. 2013 s. 388 avsnitt 52. Derimot er det ikke alt som anses som urimelig som strider mot god forretningsskikk. Siden det ikke kun her er tale om profesjonelle forhold, men også et privat forhold, blir der dermed urimelighetsvilkåret som skal drøftes.

Den underordnede problemstillingen er om avtalen vil være "urimelig" å gjøre gjeldende etter § 36.

Før en begynner å se på momentene er det viktig å avgjøre hva som ligger i ordet "urimelig" og terskelen for det. Urimelig betyr i en alminnelig språklig forståelse at noe er uriktig, urettferdig eller uforholdsmessig. Det er et vagt begrep og omfatter derfor flere forhold. I avtalelovens forarbeider Ot.prp.nr. 5 (1982-1983) blir det ikke definert hva urimelighet konkret er. Derimot blir det fastsatt at terskelen for å kunne kreve ugyldighet etter urimelighetskriteriet er svært høyt og ganske strengt, jf. Rt. 2013 s. 388 avsnitt 53 (Røeggen).

Det første momentet er "avtalens innhold". Avtalen mellom Marte og Peder er en kjøpsavtale angående kjøp av maleriet "Brudeferd i Rogaland". Det er påpekt hvem partene er og tildels hvilke rettigheter de har etter kjøpet. Det er ulike vesentlige punkter som ikke er med i avtalen. Derimot dersom en legger til grunn (basert på faktum) at dette kun er en midlertidig avtale som senere skal formaliseres, er dette av liten betydning da det som er relevant for selve kjøpet er med. Det er altså ingenting ved innholdet av avtalen som taler for urimelighet.

Den neste momentet er "partenes stilling". Peder var eneeier av suksefullt kunstgalleri. Marte var en fremgangsrik investor og ivrig kunstsamler. Begge parter har dermed en erfaring innen handel. Det kan derimot antas at Peder

har litt mer erfaring da han selv eier et galleri og Marte kun er en privat kunstsamler. På tross av dette vil ikke en slik svak ubalanse ha nok betydning for denne avtalen, og det taler dermed ikke for urimelighet.

Det tredje momentet er "forholdene ved avtalens inngåelse". På dette momentet er det flere forhold av betydning. Det første er at de hadde dårlig tid ved inngåelsen av avtalen. Dette blir bekreftet i faktum og understreket ved at de måtte utforme avtalen på et lerret og at de i senere tid skulle formalisere den. Det andre forholdet er følelsene Peder hadde for Marte som hun var klar over. Marte utnyttet bevisst disse følelsene hos Peder for henne, til å få ham med på en avtale om å kjøpe et maleri hun hadde lyst på. Hun visste at dersom hun skulle kunne utnytte disse, måtte avtalen skje forløpende. Det kan sies at hun presset han til å inngå denne avtalen da hun prater om å rekke et fly og at han har dårlig tid. Peder får minimalt med betenkningstid og tar avgjørelsen i stor grad basert på følelsene sine for henne. Det at Marte utnytter disse følelsene hos Peder for å få til en avtale taler for at den er urimelig å gjøre gjeldende.

Det fjerde momentet er "senere inntrådte forhold". Etter avtalen ble inngått overførte Peder umiddelbart 12 millioner til Martes konto slik at hun kunne foreta kjøpet på deres vegne. Etter auksjonen tok ikke Marte kontakt med Peder for å oppdatere ham om kjøpet og maleriet. Istedet inngikk hun flere avtaler med andre uten å informere Peder. Dette resulterte i at hun var borte i flere dager og Peder fikk dermed ikke vite hvordan det hadde gått. Basert på en alminnelig persons oppfatning vil Martes passivitet og manglende informering at Peder vil dette tale for urimelighet.

Det siste momentet er "omstendighetene for øvrig". Det at Marte visste før avtaleinngåelsen at Peder var forelsket i henne og utnyttet dette til sin fordel taler sterkt for ugyldighet. Peder var i en delvis sårbar posisjon, da hun visste om dette. Det blir fastsatt i faktum at Peder hadde gjort alt for Marte, noe det

kan legges til grunn at hun visste om. Detter trekker dermed i retningen av urimelighet.

I rettspraksis er det fastsatt at totalbedømmelsen av avtaleforholdet er av betydning, jf. Røeggen-dommen avsnitt 51. Det er en høy terskel for å kunne gjøre en avtale ugyldig på grunn av urimelighet, jf. Røeggen-dommen avsnitt 52. Avtalens innhold og partenes stilling tilsier ikke at avtalen er urimelig. Derimot tilsier forholdene ved inngåelsen, senere inntrådte forhold og omstendighetene for øvrig at den er ugyldig. Det er etablert i ulik rettspraksis fra Høyesterett at det skal betraktelig mye til før en avtale kan settes til side på grunn av senere inntrådte forhold. Siden det er en høy terskel for å anse en avtale som urimelig, vil det være av stor betydning at flere momenter taler for dette, som avtalens innhold eller partenes stilling. Dette kan det ikke finnes tilstrekkelige holdepunkter for, og avtalen kan dermed ikke anses som urimelig

Konklusjonen på den underordnede problemstillingen er dermed at avtalen ikke vil være "urimelig" å gjøre gjeldende etter § 36.

Konklusjonen på den overordnede problemstillingen er avtalen mellom Marte og Peder kan ikke settes til side som ugyldig etter avtaleloven § 36.

.

Ord: 1860

Knytte håndtegninger til denne oppgaven?
Bruk følgende kode:

3 9 5 1 3 8 7